

Izhaja 15. vsakega
meseca.
Ček. konto 11.631

POŠTAR

Letna naročnina . . Din 24.—
Polletna naročnina . . „ 12.—
Posamezna številka . . „ 2.—

Strokovni list poštних nameščencev

Štev. 1.

V Ljubljani, dne 15. januarja 1932.

IV. leto.

1932

Pred tremi leti je pod silo razmer, ki so že tedaj vladale v stanovskem gibanju poštних uslužbencev, nujna potreba dovedla vse poštarje izven OPO, da so izdali svoj list »Poštar«. Uvodnik je napisal sam urednik g. Eppich, ki si je tudi sicer pridobil zaslug pri ustanovitvi našega glasila. S tem uvodnikom je g. urednik strokovnjaško in jedernato orisal nevzdržnost razmer med slovenskimi poštarji. »Kaj hočemo in česa nočemo« je naslov že omenjenega članka, ki bi ga pač najraje v celoti ponatisnili, pa ne dopuščamo prostor. Še danes je prav tako aktualen in tako sodoben, da bi se ves članek brez vsake spremembe mogel prilagoditi današnjim razmeram.

Sicer se pa ne nameravam pri posameznih člankih zadrževati, četudi bi bilo potrebno, da marsikaterega v ilustracijo današnjih razmer ponovno pokličemo cenjenim čitateljem v spomin. Namen imamo le v glavnih obrisih podati nekak splošen pregled o delovanju »Poštarija« od ustanovitve pa do danes.

Korenine ideje, ki jo zastopa »Poštar«, segajo daleč nazaj v zgodovino stanovskega življenja poštarjev, vidneje pa se je pojavila šele po prevratu. Sprva so se naši tovariši, včlanjeni v OPO, začeli le skromno in pritajeno plaziti okoli takozvanih položajev kvalificiranih uslužbencev, sčasoma pa so, zavedajoč se popustljivosti z naše strani, ubrali nove poti. S tem so se tudi pokazali prvi znaki nastopajoče krize v gibanju poštних uslužbencev, ki so dali vidnega izraza predvsem v zrušenju navidezno krepke Zveze pt. organizacij. Radi sentimentalnosti naših voditeljev si je pa tudi v tem slučaju dobiček razdelila OPO. Tako smo se približali dejstvu, da sta si stali nasproti agilnost (OPO), podprta z dobrimi zvezami, na eni strani, z druge strani pa popustljivost in obzirnost. Boj se je razvijal leno in nam ni obetal nikakih koristi, dokler ni naš »Poštar« zagledal luči sveta. V organizacijskem gibanju poštarjev je nastopilo novo življenje. »Poštar« je zastavil svoj hrbet v obrambo pravic nižjih poštних uslužbencev, kakor tudi kvalificiranih pt. uradnikov. Delo je bilo izredno težko, kajti orati je bilo treba ledino in lečiti že zastarele rane. »Poštar« pa je kljub neštevilnim zaprekam deloval v duhu časa, ter s tem mnogo koristil ideji, ki si jo je zapisal na svoj prapor. Zelo viden je bil uspeh »Poštarija« tudi v tem, da je »Poštni glasnik« na pritisk »Poštarija« pričel priobčevati svoje članke v precej lažje prebavljivem tonu.

Kakor je našim bralcem že znano, so konzorcij lista tvorili predstavniki sledečih organizacij: Društvo konceptnih in tehniških uradnikov, Maturantsko društvo pt. uradnikov, Društvo prometnih pt. uradnikov in Osrednje društvo nižjih poštних uslužbencev. Človek bi pri takem zastopstvu pričakoval, da bo list prinašal pač pestro in zadovoljivo tvarino, vendar temu ni bilo tako. G. urednik se je upravičeno pritoževal, da mora vedno skoro sam napolniti vso številko.

Tekom časa je tudi konzorcij doživel večje spremembe. Prav tako je tudi g. Eppich predal uredniške posle svojemu nasledniku

g. Pirca. Kmalu nato so se začele cepiti tudi vrste navidezno homogene OPO. Sledil je izstop uradnikov III. kategorije, ki so o ukrepanem in o ustanavljanju lastnega društva obveščali svoje pristaše potom našega glasila. Po ustanovitvi Društva pt. uradnikov je postal »Poštar« oficijelno glasilo tudi tega društva.

Nastopili so časi, ko je zburkanost v življenju pošt. organizacij dosegla vrhunec. Potrebnost lastnega glasila pa je bila prav tedaj tako dokazana, kakor nikoli popreje. V borbo so posegli posebno mlajši, zavedajoč se duhovne vsebine kvalificiranih uslužbencev in upoštevajoč resnost položaja. Pritajeno tleča vprašanja so postala zopet žgoča. »Poštar« je, sledeč svoji nalogi, na stežaj odprl vrata zatiranim in marsikdo, ki si je lastil nepoklican dregati v zevajoče rane, je prejel zasluženo lekcijo. »Poštar« je s tem gotovo pripomogel k rešitvi nekaterih vprašanj na mnogo pravičnejši način, kakor so to želeli naši nasprotniki. Svojo nalogo je vršil »Poštar« vestno in požrtvovalno, ter izrabil vsako priliko, da koristi svojim čitateljem.

Avgusta meseca prošlega leta se je konzorcij, v sporazumu z organizacijama, ki sta

tvorili konzorcij, osamosvojil, vendar pa ni spremenil svojih smernic.

Tako smo srečno zaključili tretje leto »Poštarijevega« izhajanja, ki je s svojim nesebičnim delom dokazal stvarno potrebo svojega obstoja. Prežet ljubezni do bližnjega je vedno svoje stolpce nudil vsakomur, ki je bil potreben zaščite, tako posameznikom, kakor tudi skupinam. Nekateri tega sicer nečejo razumeti, to nas pa ne moti. Število naših naročnikov raste z meseca v mesec in to nas samo bodri k vztrajnosti v nadaljnjem boju za naše pravice. Samo v preteklem mesecu smo zabeležili 41 novih naročnikov, medtem ko smo izgubili le 3 in 2 naročnici. Slednji sta svojo odpoved izjavili z ličnim aktom, ter se jima ob tej priliki zahvaljujemo za izkazano pozornost. Upamo pa, da bosta list tudi vnaprej marljivo čitali, četudi izposojenega. Razveseljivo je tudi dejstvo, da se je krog naših naročnikov razširil že na celo državo, tako da vsakokrat razpošljemo izven področja tukajšnje direkcije nad 50 izvodov.

S pričujočo številko stopa »Poštar« v novo leto pod novim urednikom, ker je g. Pirc zaradi bolehanja moral odložiti naporno in odgovorno uredniško dolžnost. List bo tudi še nadalje služil pravici, ter po svojih najboljših močeh podpiral v mejah zakonitosti vsak pokret, ki bo stremel po okrepitevi stroke in njenega osebja. Urednik.

Poštna uprava in prevoz potnikov.

Na področju Dravske direkcije pošte i telegrafa v Ljubljani sta bila poštna uprava in prevoz potnikov v prejšnjih stoletjih v zelo tesni zvezi. Poštna uprava je namreč imela pred uvedbo železniškega prometa izključno pravico za redno prevažanje pošte in potnikov. Te pravice, zvane poštni regal, poštna uprava do začetka osemnajstega stoletja sicer ni izvrševala neposredno sama, temveč je bil poštni regal v tej dobi podeljen v izvrševanje plemski rodbini Paar z dedno pravico. Potovanje potnikov v tedanjih časih gotovo ni bilo prijetno, potovalo se je v težkih, ne ravno udobnih poštних vozovih po prav slabih cestah. V takih razmerah je bilo potovanje seveda dolgotrajno, poleg tega pa tudi precej drago. Potovanje se je vršilo le čez dan. Ni čuda torej, če so se že od nekdaj pojavljale zahteve po hitrejših in udobnejših poštних zvezah. Šele leta 1824 se je obrnilo na boljše, ko so bile uvedene takozvane »brze zveze«, s katerimi je bilo mogoče potovati neprekinjeno, torej tudi ponoči. To je bilo važno posebno za one potnike, ki so morali potovati v oddaljene kraje in mesta. Pri teh zvezah je namreč odslej odpadlo pogosto prenočevanje potujočega občinstva pri določenih poštних postajah. Odslej so mogli potniki spati kar med vožnjo v poštних vozovih, ki so bili tem namenom ustrezno tudi izdelani. S tem, da je bil zboljšani potniški promet, se je seveda pospešil tudi prevoz pošte, kar je bilo velikega pomena v gospodarskem oziru.

V začetku osemnajstega stoletja beležimo v poštno-potniškem prometu važen preokret tudi v tem, da je državna oblast odvzela rodbini Paar proti primerni odškodnini pravico za izvrševanje poštne regala in ga odslej izvrševala sama. Do tega koraka se je država

odločila iz razlogov, ki jih je iskati v dobičkanosti poštne regala, pa tudi v n. nenu, da z enotnejšo organizacijo ustvari po vsej državi bistveno boljše poštno-potniške zveze. Gotovo so tudi še drugi važni državni in javni interesi privedli državo do tega, da si je odslej zopet pridržala izključno pravico prevažanja pošte in potnikov. Ta pravica je bila v našem področju tudi uzakonjena in sicer s poštним zakonom iz leta 1837. S tem zakonom je država izključila druge fizične in juristične osebe od izvrševanja prevoza pošte in potnikov.

Uvedba železniškega prometa, razvoj industrije, trgovine, reorganizacija obrti, napredek vsega gospodarskega življa, potrebe tesnejšega sodelovanja in zblizanje posameznih pokrajin, krajev, mest, trgov in vasi ter končno nagli porast potujočega občinstva so bili vzrok, da poštna uprava sama v praksi ni mogla več izvajati svoje uzakonjene izključne pravice za prevoz pošte in potnikov. Tako se je država odpovedala izključni pravici prevoza oseb z zakonom od 31. marca 1865 v tem smislu, da si ni več pridrževala izključne pravice za prevoz oseb, temveč je to prepuščala tudi drugim osebam; odrekla se pa seveda nikakor ni pravici, da te posle še sama tudi naprej opravlja. S tem, da si je pridobila pravico za prevoz oseb ozir. potnikov tudi privatna inicijativa, je prešel periodičen prevoz potnikov kot obrt vedno bolj v privatne roke in konec devetnajstega in v začetku dvajsetega stoletja se poštna uprava direktno že prav nič več ne udeležuje pri prevažanju potnikov.

Že pred svetovno vojno, v glavnem pa po vojni je nastal v zvezi z neverjetno naglico napredovanja avtomobilske tehnike preokret,

ki je dal mnogim državam — tudi naši — povod, da so poštne uprave z uvedbo rednih avtomobilskih zvez v lastni režiji združile prevoz pošte in potnikov. Da so se razne države odločile za ta korak, je v glavnem vzrok ta, da skušajo s spojitvijo od železnice oddaljenih krajev po avtomobilskih zvezah zmanjšati izdatke za prevoz pošte na najmanjšo mero. Treba je pomisliti, da izdajajo poštne uprave za prevoz pošte v teh krajih velike vsote, ki občutno obremenjujejo drž. proračun, in zato ni čuda, da streme države za tem, da z uvedbo lastnih avtomobilskih poštних potniških voženj izdatke za prevoz pošte skrajšajo kolikor le mogoče. Račun v tej stvari je prav enostaven; kajti državi je treba le računati, da z dohodki avtomobilskih voženj krije režijo vzdrževanih prog, pa je prevoz pošte na teh progah že brezplačen. Poleg tega pa more računati tudi še na stvarne dohodke, kajti zelo verjetno je, da bo bilanca večine poštних avtomobilskih prog še aktivna in bodo dohodki večji od režijskih stroškov.

Da so se posamezne državne uprave začele intenzivneje baviti z lastnim poštним avtomobilskim prometom, se da tolmačiti tudi s tem, ker hoče državna oblast ves poštni promet in prevoz pošte modernizirati in prilagoditi obstoječim prilikam in interesom. Poštna uprava more namreč, ne da bi imela pri tem kaj škode, vzdrževati poštne potniške avtomobilske zveze ne samo v krajih, kjer že obstoječe razmere zaradi močne frekvence potnikov jamčijo za aktivnost proge, ampak tudi v gospodarsko in prometno šibkejših krajih, za katere je redna prometna zveza vprav življenskega pomena. Privatno podjetje, ki vzdržuje ali namerava uvesti kako avtomobilsko potniško prog, ne razmotriva globlje o širših interesih krajev, ki jih spaja, oziroma, ki bi jih spojila avtomobilska prog; za ta podjetja je v glavnem važno dejstvo, ali se investirani kapital hitro amortizira in ali prinaša tudi primeren dobiček. Kaj hitro bi namreč prenehala avtomobilska prog v privatni režiji, ki se izkaže, da ni rentabilna, pa čeprav bi bila redna potniška avtomobilska zveza za dotične kraje še tako potrebna. Pri poštni upravi je v tem oziru bistveno drugače. Državi ni treba gledati na hitro amortizacijo investiranega kapitala, zato prav lahko vzdržuje tudi proge, na katerih frekvenca potnikov ne zadošča za kritje režije, ker vzdržuje hkrati lahko mnogo drugih avtomobilskih prog, ki so visoko aktivne, in zato prav nič ne bo občutila primanjkljajev pasivnih prog. Poleg tega pa more država vedno računati, da ima pri aktivnih poštних potniških avtomobilskih progah poleg dobička tudi še brezplačen prevoz pošte, dočim bi morala morebiti pri pasivnih progah, če jih ne bi vzdrževala v lastni režiji, plačati privatnemu podjetju večjo odškodnino za prevoz pošte, kakor pa znaša deficit pasivne proge.

Danes je poštno potniški avtomobilski promet v državni režiji zelo razvit v Franciji, Italiji, Nemčiji, Švici, Čehoslovaški, Avstriji in drugih. Posebno v Avstriji je veliko število avtomobilskih potniških prog v rokah poštne uprave, tako da se more skoraj govoriti o monopolizaciji potniškega avtomobilskega prometa. Kako skuša tu država izkoristiti avtomobilski potniški promet za svojo poštno upravo, je razvidno tudi iz tega, da mora vsak privatni podjetnik, ki mu je bila podeljena koncesija za reden prevoz potnikov z avtomobili, brezplačno prevažati vso pisemsko pošto. Na Čehoslovaškem zopet je mnogo avtomobilskih prog deloma v režiji poštne, deloma v režiji železniške uprave. Za poštno upravo končno ni bistveno, ali vzdržuje avtomobilske zveze v svoji režiji, ali pa jih vzdržuje kak drug resor; njej koristi že dejstvo, da so sploh kake avtomobil-

bilске zveze v državni režiji, ker ima s tem brezdvomno zagotovljen brezplačen prevoz pošte.

Tudi v naši državi se je avtomobilski potniški promet zelo razvil, čeprav šele zadnja leta. Naša poštna uprava ni hotela zaostajati za drugimi državami. Zaradi znižanja izdatkov za prevoz pošte in zaradi modernizacije poštne prometa je otvorila mnogo lastnih poštних avtomobilskih zvez v vseh delih države. Te proge so se postopoma od leta 1924 dalje. Le škoda, da je bilo vzpostavljenih mnogo premalo avtomobilskih potniških prog. V času, ko je začela poštna uprava odvijati prve svoje avtomobilske proge, bi bila lahko vzpostavila zveze kjer-sibodi in bi dobila v svojo režijo vse najrentabilnejše proge; tedaj se namreč privatna inicijativa še ni dosti zanimala za redni avtomobilski potniški promet, ker v tem pogledu še ni bilo izkustev in ker privatni kapital najbrže še ni imel dovolj zaupanja v rentabilnost avtomobilskega potniškega prometa. — Kaj hitro pa so privatniki ob hitrem razvoju in spopolnjevanju avtomobilske tehnike spoznali dobičkanost rednih avtomobilskih potniških zvez. Danes obstoja v naši državi že prav ogromno število privatnih avtomobilskih prog, v primeri s katerim so avtomobilske zveze poštne uprave le še v neznatni manjšini. Naša poštna uprava je sicer z zaletom pričela z avtomobilizacijo poštних potniških prog, danes pa se je skoraj že docela umaknila privatnim podjetjem in izgleda celo, da je poštni potniški avtomobilski promet zašel na mrtvo točko in da se država za lastne avtomobilske vožnje ne zanima več toliko kot svojčas. To stanje bi se dalo razlagati tudi takole: Drugi odstavek § 7 zakona o podjetjih za redni in začasni prevoz potnikov in blaga z motorskimi vozili (Služ. Nov. 286/X C VIII od 12. dec. 1930) določa namreč, da mora

podjetje, ki je dobilo koncesijo, na zahtevo države za ustrezno odškodnino prevzeti na svojih progah tudi prevoz pošte po pogojih, ki se bodo, za posamezne poštne službe predpisali s pravilnikom. Ta pravilnik do danes še ni izšel, najbrže zaradi prevelikega odpora privatnih podjetnikov, ki se bojijo, da bi jim poštna uprava na podlagi tega pravilnika prenikno odmerila odškodnino za prevoz pošte. Citirano določilo avtomobilskega zakona vsekakor jasno kaže tendenco, da prepušča država avtomobilske proge privatnikom, da pa hoče hkrati poštni upravi na teh progah zagotoviti čim cenejši prevoz pošte. Kakšen uspeh bo imelo to določilo v finančnem oziru za poštno upravo, se danes še ne more presoditi, ker še ni, kakor že omenjeno, potrebnega pravilnika k avtomobilskemu zakonu. Poštna uprava je trenutno pač v situaciji, da proučuje vprašanje, kaj ji bo prineslo za prevoz pošte več koristi: ali ugodnosti po avtomobilskem zakonu ali pa avtomobilske poštne potniške vožnje v lastni režiji. Pravico za izvrševanje takih voženj si je poštna uprava za vsak slučaj pridržala tudi v zakonu o pošti, telegrafu in telefonu, ki je stopil v veljavo 16. novembra 1930.

Najboljši prijatelj v dolgih zimskih večerih je prav gotovo zgodovinski roman

NOTRE-DAMSKA CERKEV V PARIZU,

(Viktor Hugo),

ki je pred kratkim izšel v slovenskem prevodu dr. Janka Tavzesa.

Lično opremljena, v platno vezana knjiga stane 100 Din, krasna v usnje vezana pa 125 Din. Poštним uslužbencem se prodaja tudi na obroke. Naroča se pri dr. Janku Tavzesu, svetniku Dravske direkcije pošte in telegrafa v Ljubljani.

Razsodba državnega sveta.

(Računanje odstotka za pokojnino.)

Gotovo je vsem še v toplem spominu kontroverza med »Poštним Glasnikom« in »Poštanjem« zaradi tega, kako se določa odstotek za izračunanje pokojnine.

Ker je državni svet v tej zadevi sedaj meritorno razsodil, priobčujemo njegovo utemeljitev:

»Po § 123 zak. o čin. od 1931 god. smanjeni procenat penzijskog osnova odredjuje se ili prema godinama službe ili prema godinama života. I upotrebljujući u tome propisu svezu »ili« a ne »i« u drugoj rečenici te odredbe, a u rečima »pre navršениh 50 godina života ili pre navršениh 30 godina službe«. Zakonodavac je dakle hteo da se pri odredjivanju ovog skraćenog procenta za penziju uzimaju ili godine života ili godine službe, a ne i jedno i drugo. A da je hteo da se pri tome oboje uzima, on bi to rekao pa bi upotrebio u navedenoj rečenici svezu »i« a ne »ili«, kako je ovde učinio. Iz toga sleduje, da službeniku, koji je navršio 15 godina službe a nije navršio 35 godina života pripada procenat od 0.60% (a ne 50%) za svako dalje pola godine posle navršениh 10 godina službe stvarno prosluženih u aktivnoj državnoj službi, i obrnuto, službenik koji ima samo 12 godina službe i 35 godina života imaće za svako dalje pola godine procenat od 0.60%, a ne od 0.50%, itd.

Tačnost napred izloženog gramatičkog tumačenja § 123 pomenutog zakona potvrđuje se i logičkim tumačenjem navedenog zakonskog propisa.

Na prvom mestu mora se uzeti u obzir pravni motiv ili razlog (ratio legis), koji je zakonodavac imao u vidu pri stvaranju § 123 zakona o činovnicima. Ustanovom u § 123 pomenutog zakona zakonodavac je hteo s

jedne strane, da se povlaste službenici stariji po godinama, što se očigledno vidi iz samog zakonskog propisa, a što ima svog značaja, kako u socialnom pogledu, tako i u pogledu interesa same državne službe. S druge strane zakonodavac je hteo, da službenika u penziji mladjeg po godinama života stavi u teži položaj nego službenika starijeg po godinama života u slučaju, ako je jedan i drugi imaju podjednak broj godina službe, a nemaju ni 50 godina života, ni 30 godina službe, koja se po § 116 zakona o činovnicima računa za penziju.

Pored ovog, § 123 pomenutog zakona mora se dovesti u vezu i sa ostalim propisima zakona o činovnicima, da bi se iznašla prava volja Zakonodavca. Iz sadržine § 123 zakona o činovnicima, kao i § 270 istog zakona, ne može se reći, da je zakonodavac u § 123 pom. zakona hteo da umanjši značaj privilegija, priznatih §om 270 pomenutog zakona, kao što su privilegije ratnicima i službenicima koji su služili u južnim krajevima. A to bi neminovno bilo, ako se ne bi §u 123 pomenutog zakona dala interpretacija napred izložena, jer bi se moglo dogoditi, kad bi se drukčije uzelo (t. j. da je potrebno i jedno i drugo i doba života i godine službe) da službenici sa zakonskim privilegijama pomenutim u § 270 pom. zakona ne bi mogli dobiti procenat 0.90% za svako dalje pola godine posle navršениh 10 godina efektivne državne službe, i ako imaju 30 godina efektivno prevedene službe a više od 40 godina priznatih za penziju, samo zbog toga, što nisu navršili 50 godina života. To bez sumnje Zakonodavac nije hteo s obzirom na značaj privilegija, priznatih zakonom o činovnicima, u kome se priznaje pravo službeniku, da na njegovu

molbu mora biti stavljen u penziju, ako ima 40 godina službe, koje se računaju za penziju. Ovakvi službenici dakle, i ako su zamoreni državnom službom, kako za vreme rata, tako i pod težkim okolnostima u vršenju službe u vreme mira, bili bi lišeni prava na veći procenat (i ako su savesno služili Državu pod teškim uslovima postali fizički oslabljeni za dalji rad u državnoj službi) samo zato, što nisu navršili i 50 godina života. A takvih je slučajeva u činovničkoj hijerarhiji nesumljivo bilo, ima a inače ih i u buduću. To bi opet značilo da Zakonodavac u jednim propisima istog zakona odredjuje izvesne privilegije, a da ih u drugom propisu, kao što je § 123 rečenica 2., ne priznaje, a tako se njegova volja ne može tumačiti, jer se mora uvek poći od pretpostavke da je on namerno i sa razmišljanjem doneo odnosne odredbe. Pa pošto u 2 rečenici § 123 istog zakona predvidjeni skrećeni procenat predstavlja odstupanje od opšteg procenata predvidjenog u prvoj rečenici istog propisa, mora se uzeti i u sumnji, a po opštem pravilu tumačenju zakona, ono tumačenje koje manje odstupa od redovnog opštega prava, opštega procenata predvidjenog u prvoj rečenici. A manje je odstupanje, kad se za taj skraćeni procenat uzme da je po-

treban ili broj godina života ili broj godina službe, a ne oboje. Zbog toga je i tvrdnja Glavne kontrole, da je Zakonodavac §-om 123 zakona o činovnicima hteo, da što više oteža odlazak mladjih službenika u penziju, i da za to zahteva za veći procenat za penziju i veći broj godina života i veći broj godina službe, a ne jedno ili drugo, neosnovano, po red svega napred izloženog, još i s toga, što mladji činovnik po pravilu po svojoj volji ne može u opšte otići u penziju s obzirom na § 109 čin. zakona, jer se činovnik po molbi mora staviti u penziju samo u slučaju ako je navršio 35 godina efektivne državne službe, ili 40 godina koje se računaju za penziju, ili je navršio 65 godina života. Pa kad činovnik nema pravo da po svojoj volji bude stavljen u penziju, sem retkih izuzetaka (§ 109), onda ni taj razlog za takav smisao § 123 koji bi Glavna kontrola htela u tužbi da on ima, ne može biti osnovan.

Sa ovih razloga se ova tužba ima odbaciti.

Priobčujemo to razzodbo z zadošćenjem, ker je sedaj definitivno dognano, da je bila interpretacija, ki jo je prinesel »Poštar« št. 6 od 15. junija 1931, pravilna.

A. & E. SKABERNE, LJUBLJANA

Velika izbira
češkega in
angleškega
sukna!

Pevski zbor poštних uslužbenecv kraljevine Jugoslavije v Ljubljani.

Kakor je iz zapisnikov pevskega zbora nižjih ptt. uslužbenecv razvidno, deluje ta že od 28. oktobra 1928. Deloval pa je tudi že poprej, a žal ni o tem nikjer ničesar napisanega. Pevski zbor, ki se je takrat imenoval »Odsek društva nižjih ptt. uslužbenecv v Ljubljani«, se je takrat ustanovil na pobudo tovarišev pevcev in največ po zaslugi tovarišev J. Penka in I. Dermaše, ki sta prva začela nabirati člane in sklicala sestanek.

Ta pevski zbor, ki se mu mora priznati, da se je trudil in vežbal v petju, vendar ni ravno hitro in zadovoljivo napredoval. Temu pa ni kriva malomarnost posameznih, pač pa prenaporna služba nekaterih članov, ki imajo poleg tega še zelo oddaljena stanovanja. Če pregledamo statistiko o udeležbi pri pevskih vajah, takoj vidimo, da se ni vršila niti ena pevska vaja, pri kateri ne bi bil nihče službeno zadržan.

Dokler je bil pevski zbor le odsek društva, je večino stroškov krila Krajevna skupina nižjih ptt. uslužbenecv v Ljubljani. Plačevala je zborovodjo in tudi sicer priskočila zboru na pomoč s podporami, vendar se je zelo pogosto pojavljala med tovariši-pevci želja po ustanovitvi samostojnega pevskega zbora.

In res se je ta želja tudi kmalu izpolnila. Dne 2. oktobra 1931 so se zbrali pevci in izvolili iz svoje srede pripravljalni odbor, ki je takoj prevzel nalogo, da čimprej ukrene vse potrebno in da skliče ustanovni občni zbor. Ta se je res vršil dne 29. oktobra 1931. Udeležba je bila zadovoljiva. Sprejeta so bila

pravila in poslovnik, za predsednika pa je bil izvoljen tov. Bizovičar. Po izvolitvi celokupnega odbora se je prijavilo več govornikov, ki so vsi odobravali do sedaj izvršeno delo ter navduševal tovariše za pristop v novoustanovljeni pevski zbor. Odziv je bil zadovoljiv in je takoj pristopilo nekaj rednih članov, več podpornih in 3 ustanovniki. Do danes je vpisanih v pevski zbor 19 rednih, 12 podpornih in 3 ustanovni člani. To je zelo malo, če pomislimo, koliko nas je.

Pripravljalni odbor se je trudil in uredil pravila tako, da lahko pristopi v društvo vsak poštni uslužbenec, vendar pa ni pričakovane odziva. Trdno pa upamo, da sedaj po novem letu pristopijo vsaj tisti, ki so se že večkrat izrazili, da so prijatelji petja, ali celo pevci, ki bi lahko sodelovali. Vsak naj premisli, da je pevski zbor popolnoma samostojen, zato naj opusti vsemogoče stare mržnje, ki jih je gojil napram temu ali onemu članu, ki se mu je zameril s kako pikro opazko. Prejšnji pevski odsek ni imel svojega odbora, ki bi se lahko za take neprijetnosti med članstvom zanimal, ampak je bil odvisen od odbora krajevne skupine nižjih ptt. uslužbenecv, ki se je pa za pevski odsek zelo malo zanimal. Ta pevski zbor ima sedaj svoj odbor, ki vodi in nadzoruje točno vse posle, ter bo skušal vse eventuelne pritožbe urediti tako, da bo čim večje zadovoljstvo med članstvom. Uvidevajte tudi to, da odkar se je omenjeno pevsko društvo osamosvojilo, potrebuje več denarja, ker je treba plačevati vse iz lastne blagajne. Čim več bo članov,

tem manjši bodo tudi članski prispevki.

Zato pristopajte vsi! Tisti, ki ste zmožni petja, pomagajte širiti med poštными uslužbenici jugoslovanske pesmi. Kdor pa tega ne more, naj nas pa vsaj podpre s tem, da pristopi kot podporni član. Tisti, kateremu pa je sedanja kriza prizanesla, naj pristopi kot ustanovni član. Kdor hoče pristopiti, naj na kakršenkoli način sporoči društvu, kjer bo dobil vse točne informacije in tudi pravila na vpogled.

K temu omenjam še toliko, da kdor podpiše (ali je že podpisal) pristopno izjavo kot redni član, se s tem že obveže, da bo deloval najmanj eno leto in se ravnal po pravilih in poslovniku društva, odnosno pevskega zbora. Vaje se vrše vsako sredo in petek od 20. do 22. ure na glavni pošti. Krajevna skupina nižjih ptt. uslužbenecv je dala še vnaprej brezplačno na razpolago harmonij. Zbor ima tudi izvrstnega zborovodjo in dosti muzikalij.

Ščasoma namerava zbor prirediti več koncertov v raznih krajih Jugoslavije, izlete pa le po možnosti. Zato kličem vsem! Na delo za pevski zbor poštних uslužbenecv Kraljevine Jugoslavije, ki je prvi te vrste in potrebuje moči, da se čimprej lahko pokaže širši javnosti!

Ljubljana, 5. jan. 1932.

S tovariškim pozdravom

Franc Poznič

tajnik pevskega zbora
poštних uslužbenecv
Kraljevine Jugoslavije.

Popravki in hermenevtika.

Svočas je priobčil g. Štukelj v »Poštнем glasniku« članek o osebni pokojnini, v katerem so bile precejšnje netočnosti. »Poštar« je mesec dni nato pokazal na tiste napake in povedal tudi, kako je prav. V »Poštнем glasniku« (3 mesece po v »Poštarju« izišlih popravkih) se je pa gospod Štukelj razhudil in se besno zaletel v »Poštarja« in njegovega popravkarja. — Ponosno se sklicuje na hermenevtiko, znanost, ki se je mi nismo učili (na vrsto pride šele v bodoči poštni akademiji) in ki ga je privedla do napačnih zaključkov v članku o osebni pokojnini. Najbrže pa tiči napaka v tem, ker je analiziral negativne pogoje, pa je prišel do negativnega rezultata. Če bi se bil lotil tega vprašanja brez znanstvenih metod in hermenevtike, kar tako-le po domače, kakor je to storil ta preklicani »Poštar«, bi bil mogoče vendar-le prišel do razlage, ki jo odobravata ministrstvo in Državni svet. Te razlage se »Poštarju« in njegovemu član-karju ni treba sramovati. Gosp. Štukelj pa trdi o sebi, da zastopa pogrešno tolmačenje še danes in da nima namena braniti svojega stališča s stvarnimi dejstvi. Tega bi res ne smel napisati, kajti s tem nikakor ne bo zadovoljen g. Čampa, ki ima sedaj črno na belem, da ima kar poleg sebe ljudi, ki trmasto kljubujejo.

Znano je, da je g. Štukelj razlagal dosedaj vse predpise kolikor moč v korist uslužbenecv (tako je tudi prav), zato se tako čudno sliši, da je postal pod vplivom hermenevtike kar naenkrat tako fanatično neizprosen in nepopustljiv. Da ni mogoče v tem oziru kaka izprememba na vidiku? Z eno besedo: pravilna je anonimna in neznanstvena ugotovitev, ki jo je objavil »Poštar«.

H koncu še par besed. G. Štukelj dobro ve, kakor tudi mi, da se je v omenjenem članku zmotil, kar se vsakemu lahko zgodi. Samo on tega noče priznati in je raje za lase privlekel hermenevtiko. V članku o osebni pokojnini sam pravi, da so določila zakona

dovolj jasna, no in po našem skromnem mnenju za razlago dovolj jasnih določil ni potreba nobene znanstvene metode. Naši strokovni listi tudi niso zato tu, da bi v njih teoretizirali in razčlenjevali u. z. po ne vem kakšnih znanstvenih metodah. Tovariše zanima samo kako določila u. z. izgledajo v praksi. Mi tistih popravkov tudi nismo mi-

slili objaviti, pričakovali smo z vso sigurnostjo, da bo g. Štukelj sam popravil napako v naslednji številki »Poštne glasnik«. No, ker pa tega, ne vem iz kakšnega vzroka, le ni storil, smo napravili sami. Hoteli smo s tem tudi povedati, da ni vse točno kar trdi tisti g. Štukelj, ki ga je OPO častila v svojih okrožnicah vedno s kilometerskimi nazivi.

celokupnega osebja, tabelo s prejemki pogodbenih poštarjev, tabelo s prispevki pogodbenih poštarjev za svoj pokojninski fond, dalje lestvico uslužbenskega davka, nagrade za nočno službo, dnevnicke za službena potovanja, obrazec za potni stroškovnik, poštno tarifo, brzojavno tarifo, telefonsko tarifo in kazalo.

S staležem, zlasti pa s tarifami, ne bo ustrezno samo poštne uslužbencem, temveč tudi poslovnemu svetu.

Pozdravljamo in priporočamo vsem ptt. uslužbencem, da podprejo akcijo dr. Janka Tavzesa s tem, da naroči vsak po en izvod staleža. Priporočajte pa nakup tudi pri znanih trgovcih in drugih pridobitnih krogih.

Naročila naj se pošiljajo izdajatelju. Stalež izide v par dneh po ceni Din 15.— za izvod.

Nepotrebna razburjenost.

Kdaj, kje in zakaj? V panju bivše ljubljanske UPU, ker je napredovalo 9 maturantov! So vsi taki, ki so jih že pred pol leta preskočili mnogi nekvalificirani tovariši. No pa to ni prav nič posebnega. Čudno pa je, da se razburjajo naši tovariši iz tiste skupine, ki sloni na neki priznani srednji šoli, ki je pa ni. Res čudno in tudi zelo drzno!

Pa se pomudimo malo pri opori v zakonu, ki naj bi nudila nekvalificiranim na položajih po § 45/2 u. z. Kakšno oporo jim pa nudi u. z.? Prav nobene! O razporedbah državnih uradnikov govori § 45 u. z. Lepo in popolnoma jasno jih deli po predizobrazbi, ne po službenih letih, v 3 vrste:

1. nepopolna srednja šola od X. do incl. VII. položajna skupina;
2. popolna srednja šola od IX. do incl. VI. položajne skupine;
3. fakultetna izobrazba od VIII. položajne skupine naprej.

Zvanja za vse 3 vrste so navedena v XIII. poglavju u. z. Ker gre pri nas le za uradnike po točki 2, § 45 u. z., zasledujemo le ta zvanja. Šest jih je! Pri vsakem pa stoji vedno še: (§ 45, točka 2). Posebno važna je VI. skupina, ker je le za tiste, ki izpolnjujejo pogoje po točki 2, § 45. In prevedba? O tej pa razpravlja § 257. Drugi odstavek tega paragrafa se sklicuje na stari u. z. od 31. julija l. 1923 in sicer na člen 230/II, ki pravi:

»Z uradniki, o katerih se odloči, da jih je prevesti, je postopati takole:

I. — — — — —

II. Uradniki, ki nimajo predpisane izobrazbe za stroko, v kateri službujejo:

1. če imajo onega dne, ko se razglasi ta zakon, najmanj 14 službenih let, pridejo v one skupine, ki ustrezajo položajem, na katerih so že bili dotlej. Toda taki uradniki, ki službujejo v stroki I. kategorije, ne morejo dobiti položaja 4. ali višje skupine te kategorije, razen če so že v tej skupini;

2. če imajo onega dne, ko se razglasi ta zakon, najmanj osem službenih let, se smejo po povoljnem mnenju strokovnega sveta obdržati v stroki ali kategoriji, v katero spada ta stroka, ako so bili dne 1. januarja 1923 ali že prej v njej, in sicer glede skupine z uporabo odredb pod I., 2.), z omejitvijo, da ne morejo priti v 4. ali 5. skupino I. kategorije;

N. B.: (t. I., 2.): če imajo onega dne, ko se razglasi ta zakon, manj nego osem službenih let, pridejo v one skupine, v katerih morejo po službenih letih priti po tem zakonu. Če so na nižjem položaju, nego bi mogli biti po tem zakonu, pridejo v skupino, ki ustreza položaju, na katerem so že bili; če so na višjem, pridejo v skupino, v kateri bi mogli največ biti po tem zakonu);

3. če imajo onega dne, ko se razglasi ta zakon, manj nego osem službenih let, ne smejo ostati v kategoriji, za katero nimajo predpisane izobrazbe, kolikor bi spadal njih sedanji položaj v I. ali II. kategorijo; kolikor pa bi spadal njih položaj v III. kategorijo, se smejo prevesti vanjo po povoljnem mnenju strokovnega sveta.

Roki, predpisani v tem členu, se štejejo po členu 241.

Naši oficijanti so bili prevedeni s posebno uredbo, ki je bila nato sankcionirana s finančnim zakonom v l. 1925. Ravno tako je mogoče tudi sedaj najti sprejemljiv modus za razvrstitev.

Torej § 257 (2) pravi, da tisti, ki so bili pod okriljem člena 230. II. starega zakona, smejo napredovati v teh zvanjih (pri nas § 45 [2] do vštete VI. skupine. In — smeli so; naprej pa ne bi smeli, še manj pa morali; tako veleva zakon. Kajti tega, kako in kaj s tistimi uslužbenci, ki so bili leta 1923 prevedeni pri pošti brez kvalifikacije v II. kategorijo na podlagi uredbe, ne na podlagi člena 230. tedanjega u. z., sedanji zakon ne omenja, temveč se ozira edino na člen 230. starega u. z. Ravno tako ne odpira zakon vratic v VI. skupino tistim, ki jih ni zalotil v zvanjih za VI. skupino (po starem u. z. II.) in ki niso izpolnili odredbe § 45, odst. (2) sedanjega u. z. Teh cilj je VII. skupina.

Tako torej govori zakon in po njem je bilo izvedeno zadnje napredovanje. Čemu torej razburjenje?

Nov stalež ptt. osebja v okrožju tukajšnje direkcije pošte in telegrafa.

Zadnji stalež osebja naše direkcije je izšel že pred 3 leti. Med tem časom je bilo veliko uslužbencev upokojenih in odpuščenih, veliko pa jih je odpadlo tudi zaradi smrti, ostavk itd. Na drugi strani je bilo večje število uslužbencev na novo sprejetih; posebno pa se pogreša, da v zadnjem staležu ni par stotin zvančnikov in služiteljev, ki so bili po finančnem zakonu za leto 1928 in v letu 1929 ponovno postali pragmatični uslužbenci.

Vse te okolnosti in novi uradniški zakon, ki je razvrstil državne uslužbence na nov način, so povzročile, da je postal zadnji stalež povsem neraben. Da odpomore temu nedostatku, se je na splošno željo odločil g. dr. Janko Tavzes, šef občega odseka naše direkcije, da izda nov stalež, in sicer po stanju od 31. decembra 1931.

V staležu bodo izkazani vsi poštni uslužbenci: uradniki, uradniški pripravniki, zvančniki, služitelji, dnevničarji in pogodbeni poštarji. Pri pragmatičnih uslužbencih bo poleg običajnih podatkov navedena tudi dejanska službena doba, ki jim je po novem uradniškem zakonu všteta v osebno pokojnino. Stalež bo imel v glavnem sledečo vsebino: seznam direkcijskega osebja, imenik

ŠIRITE »POŠTARJA«!

ŠIRITE »POŠTARJA«!

ŠIRITE »POŠTARJA«!

ŠIRITE »POŠTARJA«!

ŠIRITE »POŠTARJA«!

Lajšaj gorje bližnjega.

Osredne društvo nižjih poštne uslužbencev, krajevna skupina Ljubljana je priredila na Štefanovo popoldne v spodnjih prostorih hotela Miklič dobro božičnico. Že ob napovedani uri, to je ob 15., je bila prostorna dvorana nabito polna znatiželjnih malčkov, ki so v spremstvu svojih starišev — poštne uslužbencev — nestrpno pričakovali Božičkovih dobrot. Kmalu nato je predsednik ljubljanske skupine O. d. n. p. u., g. A. Sojer, s primernim nagovorom poudaril namen in pomen božičnice, nakar je sledilo nekaj deklamacij, ki so jih prav posrečeno podale ljubke deklice — najmanjše med najmanjšimi. Zatem je sledilo najtežje pričakovano — namreč obdaritev. Preko 80 otročičem je dobrotljivi božiček razdelil po 3 m močnega blaga, vsakemu pa je dodal še polno vrečico slaščic, kar je našim pritlikavcem izredno ugajalo. Po končani obdaritvi je ponovno povzel besedo g. Sojer in pozdravil med tem došle povabljene goste, g. dr. Janka Tavzesa, več pt. uradnikov-maturantov in zastopnika Gospodarske zadruga, ki je tudi gmotno podprla božičnico.

Za njim je govoril še g. Penko, predsednik Osrednjega društva nižjih poštne uslužbencev in s tem je bil zaključen oficijelni del prireditve, ki je mnogim prisotnim olepšala božične praznike.

Nato je pevski odbor poštne uslužbencev, ki je že tudi med prireditvijo samo spolnjeval program, zapel nekaj domačih pesmic. Razvilo se je živahno kramljanje, ki je trajalo v najboljšem razpoloženju tja do večera.

Prirediteljem pa vsa čast! Ta božičnica je znova dokazala, da Osrednje društvo nižjih poštne uslužbencev, kraljevine Jugoslavije, ne brani samo službenih pravic svojih članov, temveč da je pripravljeno vedno in povsod priskočiti svojemu bližnjemu na pomoč, bodisi ob priliki bolezni ali pa tudi smrti.

Le tako naprej! To je najboljša pot, po kateri je treba hoditi! To je tudi pot, ki Vas bo v najlepši luči privedla pred oči Vaših predpostavljanih! Po začrtani poti naprej! S tem boste tudi dostojno preprečili izvedbo različnih več ali manj okusnih namer, ki jih Vaši nasprotniki goje. Propadle pa bodo tudi vroče želje gospodov iz osrčja ljubljanske UPU, ki se ne sramujejo nobene poti za dosego svojega cilja. Saj so nam dobro znani vsi poskusi, ki so jih še prav zadnje čase ukrenili voditelji razpuščene ljubljanske UPU.

Sicer pa bodite prepričani, da pošteno, odkrito in vztrajno delo mora najti odmeva! Zato delajte še nadalje, kakor do sedaj, za blaginjo svojih tovarišev, za stroko in domovino!

Osebnosti vesti.

Napredovali so: Pavlič Nikola za svetnika IV/2, Perko Franc za adm. ur. VI, Ferjančič Franc za rač. ur. VI, Kit Ivan za pt. ur. VI, Gabersčik Stanko za rač. ur. VII in Gliha Amalija za pt. ur. VII. Vsi pri Dravski direkciji pošte in telegrafa v Ljubljani.

Kobe Jakob za upravnika V, Majer Valerij za pt. ur. VI. Oba pri pošti Ljubljana 1. Nadrag Ferdo, za upravnika VI pri pošti Novo mesto.

Schager Josip za pt. ur. pri pošti Ljubljana 2 in König Franc pri pošti Maribor 2. Cestitamo.

Napredoval je tudi Štukelj Jožko za svetnika V, pri Dravski direkciji pošte in telegrafa v Ljubljani.

Društvena poročila.

XIV. redna odborova seja Osrednjega društva nižjih poštnehi uslužbencev v Ljubljani.

(Iz zapisnika.)

Predsednik Penko otvori sejo ob 19. uri, pozdravi navzoče in ugotovi sklepčnost.

1. Sledi čitanje zapisnika zadnje odborne seje, ki se je vršila 14. decembra 1931. Ker se nihče ne priglasil o zapisniku k besedi, smatra predsednik, da je odobren in ga da dvema odbornikom podpisati.

2. Došli dopisi: Iz dopisov je razvidno, da se je predsednik centrale odzval vabilu krajevne skupine v Mariboru in posetil božičnico. Poda kratko poročilo.

Obravnava se še dopis iz Maribora, glede občnega zbora tamošnje krajevne skupine, ki naj bi se vršil 24. januarja t. l.

Vse dopise vzame odbor na znanje.

3. Poročilo predsednika Penka o spremembah pri Konzorciju lista »Poštar«, kakor o ostalih zadevah, ki se tičejo v prvi vrsti točnih naslovov in seznamov p. t. uslužbencev, ki prejemajo list.

Dalje poroča predsednik, da se bo na prihodnji seji določilo dneve, kdaj se bodo vršili občni zbori centrale, kakor tudi posameznih krajevnih skupin.

4. Slučajnosti: Navzoči blagajnik tukajšnje krajevne skupine Osrednjega društva nižjih pošt. uslužbencev, tov. Kresse, poroča, da plačujejo podeželski člani članarino po položnici, vendar zelo neredno. Več tovarišev dolguje že več kakor za 3 mesece. Zato predlaga tov. Sovdat, da se naj odbor drži sklepa zadnje seje in vse tovariše, ki ne bodo do 15. t. m. poravnali svojega dolga na članarini, brezpogojno izključi iz društva. Odbor sprejme prednji predlog soglasno, ter naroči tajniku, da o sklepu obvesti pismeno vse prizadete.

Nato prečita tajnik prošnjo slepega tovariša Ivana Mohoriča, ki se začasno nahaja v Vel. Bečkerek, pri svojih sorodnikih na zdravljenju ter prosi podpore. Rad bi se vrnil v Žiri, kjer ima tudi svoje, nima pa denarja; je namreč kronski upokojenec. Na predlog tov. Sovdata mu odbor odobri podporo v znesku 300 Din, z nalogo blagajniku, da mu vsoto takoj pošlje po položnici v Vel. Bečkerek.

Dalje je odbor sklepal tudi o pomoči tovarišem ob priliki boleznii. Zato bo odbor v kratkem ukrenil potrebno, da pridobi v to svrhu nekatere zdravnike in zobozdravnike.

Končno je odbor določil 3 odbornike, ki naj posetijo šefa personalnega oddelka Dravske direkcije pošte in telegrafa, g. dr. Janka Tavzesa in ga poprosi za pomoč v raznih zadevah, posebno glede službene obleke, napredovanj itd.

Za odbor:

Jožko Bizovičar,
tajnik.

Nova knjiga.

Svetnik prometnega ministrstva, g. Vladimir Maksimović namerava v kratkem izdati zbirko zakonov in pravilnikov s sledečo vsebino:

1. Ustav kraljevine Jugoslavije.
2. Zakon o izboru narodnih poslaniika za Narodnu Skupštinu.
3. Zakon o izboru senatora.
4. Zakon o uredjenju Vrhovne državne uprave.
5. Zakon o Državnem savetu i Upravnim sudovima.
6. Zakon o Glavnoj kontroli.
7. Zakon o unutrašnoj upravi.
8. Zakon o Banskoi upravi.
9. Zakon o zaštiti javne bezbednosti.
10. Krivični zakonik.
11. Zakon o sudskom krivičnom postupku.
12. Zakon o činovnicima.
13. Zakon o državnem računovodstvu.
14. Zakon o pošti, telegrafu i telefonu.
15. Zakon o neposrednim porezima.
16. Carinski zakon.
17. Zakon o štampi.
18. Izvod iz zakona o taksama.
19. Uredba o organizaciji Ministarstva saobraćaja.
20. Uredba o naknadi putnih i selidbenih troškova.
21. Pravilnik o delokrugu i nadležnosti Direkcije pošte i telegrafa.
22. Pravilnik o poslovanju novcem.
23. Pravilnik o ugovornim državnim poštama.
24. Pravilnik o polaganju drž. stručnog ispita.
25. Službena prepiska.

Knjiga bo natisnjena v latinici in bo kljub bogati vsebini stala samo 25 Din; izšla pa bo le v primeru, če se bo prijaviio dovolj reflektanov. Priporočamo.

ZAHVALA.

Ubogi kronski upokojenec — slepec, ki živim v največji bedi in pomanjkanju, sem — kakor vsako leto — tudi letos zaprosil Osrednje društvo nižjih poštnehi uslužbencev v Ljubljani, za podporo, katero sem tudi prejel.

Zato smatram za dolžnost, da se navedenemu društvu najlepše zahvalim za nakazani mi znesek ter mu želim, da bi še dolgo let deloval v korist in pomoč potrebnih.

S tovariškim pozdravom.

Vel. Bečkerek, dne 10. jan. 1932.

Mohorič Ivan.

ZAHVALA.

Tovarišu predsedniku Penku!

Za Vaš trud in delovanje v letu 1931 v prid tukajšnjih tovarišev, Vam izrekamo najlepšo hvalo v nadi, da boste še nadalje vršili svojo težko predsedniško dolžnost.

Zidani most, dne 23. decembra 1931.

Tovariši pošte Zidani most.

ZAHVALA.

Ob priliki naše božičnice se nas je spomnila naša Gospodarska zadruga, ter podarila 1000 Din za obdaritev svojih članov na naši božičnici.

Gospodarski zadrugi in njenemu odboru bodi izrečena tem potom od strani članov, kakor tudi celokupnega odbora Krajevne skupine v Ljubljani najtoplejša zahvala.

Krajevna skupina nižjih pt. uslužbencev
v Ljubljani.

ZAHVALA.

Podpisani se iskreno zahvaljujem Osrednjemu društvu nižjih poštnehi uslužbencev, Krajevna skupina Ljubljana, za podeljeno mi podporo.

Kos Feliks, služitelj
pošta Jesenice, Gorenjsko.

To in ono.

Stalno omizje. V četrtek 4. februarja t. l. na svidenje v lovski sobi gost. »Pri Sokolu«.

Socialna samopomoč francoskih poštnehi nameščencev. Osebe francoske poštne stroke si je osnovalo več socialnih društev, da bi se zavarovali proti nevarnostim v službi in v življenju. Tako n. pr. imajo med drugim velik poštni konsum ter dve stanovanjski društvi. Coopérative des PTT nudi poštnehi uslužbencem stanovanja po ugodni ceni. Ustanovljeno je bilo l. 1917 in je zlasti zadnja vojna leta delovalo jako blagodejno. Ima nekaj prodajalnic in 12 kantin na največjih poštah v Parizu. Coopérative d'habitation des PTT, ustanovljeno l. 1905, skrbi svojim 130 članom za dobra stanovanja z namenom, da bi kdaj postali njihovi lastniki. Sezidalo je že 60 hiš z vrtovi v pariških predmestjih. 25 teh domačij je že prišlo članom v last. Zida dve vrsti hiš in sicer po 45 in 75.000 frankov. Večje hiše imajo v pritličju kuhinjo, obednico in še eno daljšo sobo, v prvem nadstropju pa tri sobe. Maison des dames PTT preskrbuje uradnicam zdrava stanovanja po ugodni ceni. Številna so vzajemna podporna društva, katerih naloga, manjšati bedo in pomanjkanje uradnikov in njihovih družin v bolezni, pohabljenosti, ob smrti, upokojitvi in materinstvu. Zopet druga društva podpirajo vdove in sirote in študente iz poštnehi družin, dajejo posojila itd. Taka društva so: 1. L'Orphelinat national des PTT, ki je bilo ustanovljeno leta 1920 v podporo vdov in sirot. Sprejema sirote po poštnehi uradnikih in jim skuša dobiti primerno službo. Vdovam daje mesečne rente. Istemu namenu služi še pet drugih podobnih društev. Le Foyer des PTT v Arcuelu, ki se trudi pomagati vojnim sirotam in je bilo ustanovljeno leta 1915, ima danes približno 40.000 članov. Lahko sprejme 300 sirot. S sirotišnico je že dve leti združena šola za vzgojo finih mehanikov in elektrotehnikov. La Prévo-gaarte des PTT; društvo je bilo ustanovljeno leta 1922 in izplačuje po 15.000 frankov ostalim po članih, ki so našli smrt ob katastrofah na železnici. La Société de protection mutuelle des ambulants daje svojim članom moralno in materijalno pomoč, če se ponesrečijo na železnici. 4. »Maison des retraitées, des PTT v Romainville in »Maison des retraitées du Soutien fraternel« v Jouarre morejo sprejeti za zmerno plačo 50 upokojenih uradnikov in 111 upokojenih uradnic. 5. L'Assistance mutuelle des ambulants, ustanovljeno leta 1898 nudi pomoč ob bolezni in smrti ter podpira vdove in sirote. Število članov je nekaj nad 1200. 6. L'Association amicale des PTT društvo je bilo ustanovljeno leta 1879 in pomaga v bolezni, pohabljenosti, pri smrti in pogrebu, v starosti, daje dosmrtno rento vdovam, sirotam in starcem, ima bolniški in pokojninski sklad. Šteje 27.543 članov, članov pokojninskega sklada pa 3734. 7. Le Soutien fraternel des PTT; društvo, ki je bilo ustanovljeno leta 1883 z istim namenom kakor L'Association amicale, daje poleg tega hipotetna posojila in preskrbuje članom stanovanja po ugodni ceni. Število članov je 36.302, število članov pokojninskega sklada pa 2277. 8. La Tutélaire des PTT društvo, ki je bilo ustanovljeno leta 1903 podpira uradnike, ki imajo prepoved na plačo in jim

izplačuje dnevne rente. Število članov znaša 33.036. 9. La Tutélaire des employés et ouvriers des PTT društvo, ki je bilo ustanovljeno leta 1907, ima isto nalogo. Vrhutega nudi pomoč tuberkuloznim uradnikom, kateri potrebujejo zaradi svoje bolezni daljši dopust. V tem društvu je 6155 članov. 10. Union et fraternité PTT, društvo, ki obstoji od leta 1902, ima bolniški, starostni in invalidski sklad ter tudi sklad za podporo v materinstvu, pomaga vdovam in srotam. Število članov je 12.621. 11. Union fraternelle des facteurs et employés des Postes, najstarejše, lta 1842 ustanovljeno društvo z istim namenom kakor Union fraternité. Število članov je 3683. — Društvo pod

1. in društvo pod 5. in 11. so sklenila pred nekaj leti medsebojno sodelovanje, da bi skupaj uresničila načrte, za katere nima eno ali drugo društvo dovolj sredstev na razpolago, ter da bi skupno delovala proti najhujšemu človeškemu sovražniku — proti tuberkulozi. To združenje ima 133.505 članov. V letu 1929 so znašali njegovi dohodki 7.730.350 frankov, izdatki pa 4.224.304 franka. Imetje je znašalo ob koncu 1929. leta 29.986.220 frankov.

Rumunska. Rumunski listi poročajo o osnovi zakona glede kontrole imetja državnih uradnikov. Osnova obsega naslednje glavne točke: 1. Ustanovi se posebna komisija, ki bo preiskovala premoženje državnih

uslužbencev. 2. Med državne uradnike, katerih imetje bo podvrženo kontroli, sodijo tudi ministri, državni podtajniki in poslanci. 3. Komisija ima pravico izvrševati kontrolo, poizvedovanje in zasledovanje. 4. Komisija ima pravico, pozvati vsakoga, ki je koga obdolžil, da je državni denar poneveril. 5. Kadar novo imenovani uradnik vstopi v službo, mora oddati izjavo o svojem imetju. Če tega ne napravi v dveh mesecih, se imenovanje razveljavi. 6. Osebe, katere se izognejo kontroli svoje imovine, bodo ostro kaznovane.

ŠIRITE »POSTARJA«!

Razvoj ameriškega poštarstva.

Poštarstvo v U. S. A. se je prav tako vsestransko in zanimivo razvijalo kakor evropsko poštarstvo. Prve ameriške pošte padajo vsekako v dobo, ko so se evropski izseljenci v Ameriki začeli stalno naseljevati in ko se je pokazala nujna potreba medsebojne izmenjave poročil. Kako so bile tiste krajevne kolonialne pošte urejene, če so opravljali vzajemno poročevalno službo trgovci ali popotniki, sli na konjih ali vozovih — to se ne da danes z ameriško zgodovino ugotoviti. Na vsak način pa se je prva primitivna naprava za posredovanje poročil razvijala tako kakor v evropskih deželah.

O resnični pošti v pomenu poznejšega razvoja poštne uradov v Zedinjenih državah ameriških je lahko govoriti šele od leta 1639, ko je zakonodajna skupščina države Massachusetts izročila občanu Rihardu Fairbanks-u odpravo in dostavo pisemskih pošilk. Fairbanks je tedaj ustanovil v svojem domu poštni urad ter prevzel posebno nalogo, dostavljati pisma, ki so prišla iz Evrope, ameriškim naslovnikom. Za to posredovalno službo je mogel Fairbanks zahtevati 1 penny za pismo. Poleg tega je užival privilegirano pravico, da je bil oproščen vojaške službe in je smel imeti na pošti vinotočnico. Fairbanksovo poštno podjetje je bilo celo vrsto let edina pošta v vsej Ameriki. Šele pozneje, l. 1657. so poskušali v nasebini Virginiji organizirati podobne primitivne ustanove, ki so se omejevale v svojem delokrogu samo na odpravo uradnih poročil. Prevažanje pisem je postalo po zakonu splošna dolžnost naseljencev, ki so morali imeti sle in odpravljati pisemske pošiljke od farme do farme. Rečeni zakon se je strogo izpolnjeval. Če je farmar zakrivil zakesnitev odprave in dostave, je bil obsojen na gmotne globe, ki so semtertja znašale — v posebno hudih primerih — celo nekaj sodov tobaka.

L. 1673 je ustanovil guverner newyorške kolonije Lovelac poštno zvezo med New Yorkom in Bostonom, ki jo lahko smatramo za prvo pravilno poštno službo v Ameriki. O tem, kako neznatna je bila tisti čas potreba podobne naprave, pričča dejstvo, da se je ta poštna služba omejila samo na eno dostavo v mesecu. L. 1683. je bil ustanovljen poštni urad v Philadelphiji, ki je imel vsak teden samo eno zvezo z raznimi mesti v okolici. Ustanovitelj te poštne ustanove je bil William Perme. V državi Massachusetts so nastali v poštarstvu nekaj let poprej novi odnošaji. Bostonski občan Hayward je bil leta 1677. poverjen, da ustanovi in vodi poročevalno službo. V ta namen mu je bila odkazana posebna dvorana v mestni hiši. Hayward je bil torej takrat že prvi »Postmaster« in njegov urad prvi poštni urad »Post-Office«. — Približno v dvajsetih letih 17. stoletja se je začela perioda angleške vазalne

pošte, ki je bila do leta 1711. v rokah zasebnih podjetnikov. V februarju 1691. l. je bila prenesena pravica izvrševati poštno službo v angleški Ameriki na londonskega rojaka Tomaža Nealeja za dobo 21 let. Ta je izročil napravo ameriške pošte trgovcu Andrewu Hamiltonu, ki je bil l. 1692. imenovan za ameriškega generalnega poštarja in je dobil odlok ustanoviti v kolonijah stalne pošte. Hamilton si je pridobil velike zasluge za napravo pravilne poštne službe na progi Portsmouth-Philadelphija. V njegovem času leta 1693. je bila med vzhodnimi kolonijami ustanovljena poštna zveza, ki je omogočila pravilne kurze poštne vozov (tedenske v poletju in štirinajstdnevne pozimi) med mesti Portsmouth, Bostonom, New Yorkom, Philadelphijo, Marylandom in Virginijo.

L. 1710., ko je kraljica Ana odobrila veliki poštni zakon, je pripadla ameriška pošta angleški kroni. Poštno ravnateljstvo je imelo svoj sedež sicer v New Yorku, a je bilo podrejeno generalnemu poštarju v Londonu. Poštni zakon je tudi določil poštne pristojbine, ki so bile visoke in glavni vir dohodkov angleških financ. Za odpravo navadnega pisma iz New Yorka v Boston je znašala poština 1 šiling. V tej razvojni dobi je ameriško poštarstvo le malo napredovalo. Zgrajena je bila sicer velika poštna cesta na progi New York—Philadelphija, dolga 106 angleških milj, za katero se je potrebovalo 48 ur hoda. Prevažanje pošte pa je ostalo omejeno na enkratni obrat v tednu.

Velikopotezno zgradbo ameriške pošte pomeni šele doba Benjamina Franklina, ki je bil v času od 1753. do 1774. generalni inspektor ameriških pošt. Franklin je uvedel predvsem pennypošto za loco-pisma. Franklinu se ima tudi zahvaliti ameriška pošta za poštni pečat; spoznal ga je na svoji vožnji v London, ki je zibelka te naprave. Ko so se pokazali l. 1773. med angleškimi kolonijami in Angleško spori, ki so bili naperjeni proti Angleški, je bil tudi Franklin razrešen iz Londona svojega urada. Ali še preden je bila razglašena neodvisnost ameriških držav je določil prvi deželni kongres samostojnost ameriške pošte ter je na njeno načelo postavil Benjamina Franklina. In tako je bil Franklin še l. 1775. prvi generalni poštar nove državne ustanove.

Nasledniki Franklinovi so bili: Richard Bache (1776), Ebenezer Hazard (1782) in Samuel Osgood (1789). Tudi ti močje so si prizadevali hoditi po Franklinovih smernicah. Ali njih delovanje ni bilo vselej z uspehom kronano, zakaj čista menjava vodilnih faktorjev je ovirala razvoj poštarstva. Vlada je imenovala na vodilna mesta tiste uradnike, ki so umeli doseči velike prebitke v korist državnih blagajnic. Že za Bachea so bile poštne pristojbine zvišane za 50 odstotkov in l. 1779. so za Hazarda pristojbine z l. 1775. kar dvajsetkratno poskočile. Šele l. 1781. so

prišli do prepričanja, da stalno navijanje pristojbin ne izboljša državnih dohodkov in zbog tega so zopet uvedli pristojbine iz leta 1775. — Nadaljnjo izboljšanje in razmah ameriške poštne službe so prinesla naslednja leta, ko je stopil v veljavo poštni zakon iz leta 1782. Razširjeno je bilo zlasti prometno omrežje in leta 1789. je bil preložen generalni poštni urad v New York.

Leta 1800. so bili v Ameriki 903 poštne uradi. To število je hitro raslo, ko so l. 1813. pritegnili v poštno službo parnike in l. 1816. znižali poštino za navadna pisma v daljavo 30 milj na 6 centov. Prva pogodba o izmenjavi pošte s tujo vlado je bila sklenjena leta 1847. med ameriško poštno upravo in mestom Bremnom. Tisto leto so bile dane v promet prve znamke. L. 1862. so uvedli potujoče pošte. Leto kasneje je odredil generalni poštar Montgomery Blair brezplačno dostavo pisemskih pošilk v mestih z najmanj 50.000 prebivalci. Priporočena (vpisana) pisma so uvedli leta 1855 in poštne nakaznice leta 1864. — Dopisnice so prišle v promet leta 1873.

Amerika je stopila v Svetovni poštni savez l. 1875. Leto 1883. je prineslo nov poštni zakon, ki je uredil poštne pristojbine in prevoz pošte po železnicah. Selska dostava se je začela l. 1896. in poštna hranilnica, delo generalnega poštarja Franka Hitecheocka, datira od l. 1910. Šele v letih 1912 in 1913 je uvedla ameriška poštna uprava paketno službo. To okolnost si razlagamo s tem, da je bilo prevažanje paketov od leta 1839. izreden privilegij zasebnih družb.

L. 1902 je bilo v Zedinjenih ameriških državah 77.000 pošt in 239.000 poštne uslužbencev. L. 1922 je padlo to število na 61.000 in na tej višini je še danes.

Iz zgoraj povedanega je razvidno, da se je ameriško poštarstvo polagoma, a smotreno razvijalo, kar se očituje tudi v organizaciji evropskih pošt.

Obleke po meri

se točno, solidno, po najnovjšem kroju in najnižjih cenah izdelujejo. — Priporoča se cenj. občinstvu.

I. Sax,

konfekcija, Ljubljana, Mestni trg 14

Tvornica dežnikov

L. MIKUŠ

Ljubljana, Mestni trg 15

priporoča svojo bogato zalogo dežnikov in sprehajalnih palic.